

Bài 40 **LÊ-NIN VÀ PHONG TRÀO CÔNG NHÂN NGÀ**
ĐẦU THẾ KỈ XX
(1 tiết)

I - MỤC TIÊU BÀI HỌC

1. Về kiến thức

Giúp HS hiểu được :

– Đầu thế kỉ XX, nhờ những hoạt động tích cực của V.I. Lê-nin, Đảng Công nhân xã hội dân chủ Nga đã ra đời. Khác với các đảng trong Quốc tế thứ hai, Đảng của Lê-nin triệt để đấu tranh vì quyền lợi của giai cấp công nhân và nhân dân lao động, tuân thủ và vận dụng sáng tạo những nguyên lí cơ bản của chủ nghĩa Mác, đấu tranh không khoan nhượng với các khuynh hướng cơ hội chủ nghĩa.

– Cách mạng 1905 – 1907 ở Nga là cuộc cách mạng dân chủ tư sản kiểu mới (do giai cấp vô sản lãnh đạo, giải quyết những nhiệm vụ của cuộc cách mạng dân chủ tư sản và đặt cơ sở cho việc chuyển sang cách mạng xã hội chủ nghĩa).

2. Về tư tưởng, tình cảm

Bồi dưỡng lòng kính yêu và biết ơn những lãnh tụ của giai cấp vô sản thế giới – những người đã cống hiến cả cuộc đời và sức lực cho cuộc đấu tranh giải phóng nhân dân lao động bị áp bức trên toàn thế giới.

3. Về kĩ năng

Phân biệt sự khác nhau giữa các khái niệm : cách mạng dân chủ tư sản kiểu cũ, cách mạng dân chủ tư sản kiểu mới, chuyên chính vô sản...

II - NHỮNG ĐIỀU CẦN LƯU Ý

1. Về nội dung

Bài này có hai phần lớn :

- Vai trò của Lê-nin trong việc truyền bá chủ nghĩa Mác đến phong trào công nhân.
- Diễn biến và kết quả cuộc cách mạng 1905 – 1907 ở Nga.

Thông qua nội dung bài giảng, GV cần nêu bật được sự đóng góp về mặt lí luận của Lê-nin đối với phong trào công nhân Nga và phong trào công nhân quốc tế kể từ sau khi Ăng-ghen qua đời, nhằm giác ngộ ý thức cách mạng cho giai cấp công nhân, đặc biệt là việc chuẩn bị thành lập chính đảng của giai cấp vô sản Nga để đấu tranh cho quyền lợi của nhân dân lao động, xây dựng chính quyền mới – chính quyền vô sản.

- Mâu thuẫn xã hội và mâu thuẫn giai cấp diễn ra gay gắt ở Nga do hậu quả của ách áp bức bóc lột của chủ nghĩa tư bản cùng những tàn tích của chế độ phong kiến, đặc biệt sau chiến tranh Nga – Nhật, là nguyên nhân dẫn đến cách mạng 1905 – 1907 ở Nga.

- Ý nghĩa lịch sử của cuộc cách mạng này.

2. Về phương pháp

Sử dụng phương pháp phân tích kết hợp với giảng dạy nêu vấn đề để phát huy tính tích cực của học sinh trong giờ học.

III - THIẾT BỊ, TÀI LIỆU DẠY — HỌC

- Tư liệu về tiểu sử của V.I. Lê-nin.
- Tranh ảnh về cuộc cách mạng 1905 – 1907 ở Nga.

IV - GỢI Ý TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC DẠY – HỌC

1. Giới thiệu bài học

Sau khi Ph. Ăng-ghen qua đời, trung tâm của phong trào cách mạng thế giới được chuyển sang Nga nhờ những đóng góp tích cực về mặt lí luận và thực tiễn của V.I. Lê-nin, người đã tiến hành cuộc đấu tranh không khoan nhượng chống các trào lưu tư tưởng cơ hội chủ nghĩa, đưa chủ nghĩa Mác ngày càng ảnh hưởng sâu rộng trong phong trào công nhân Nga và phong trào công nhân quốc tế.

2. Tổ chức các hoạt động dạy và học

1 - HOẠT ĐỘNG BƯỚC ĐẦU CỦA V.I. LÊ-NIN TRONG PHONG TRÀO CÔNG NHÂN NGA

- GV trình bày tóm tắt về tiểu sử của V.I. Lê-nin (hoặc cho HS tìm đọc ở nhà rồi trình bày trước lớp).

– Nhờ những hoạt động tích cực của Lê-nin, Đảng Công nhân xã hội dân chủ Nga đã ra đời (năm 1903). Đây là đảng vô sản kiểu mới đầu tiên trên thế giới (triet để đấu tranh vì quyền lợi của giai cấp công nhân và nhân dân lao động, tuân thủ và vận dụng sáng tạo những nguyên lí cơ bản của chủ nghĩa Mác, chống các khuynh hướng của chủ nghĩa cơ hội).

– Đánh giá cao những đóng góp về mặt lí luận của Lê-nin thông qua các tác phẩm quan trọng của ông đã viết trong thời kì này.

II - CÁCH MẠNG 1905 – 1907 Ở NGA

Mục 1. Tình hình nước Nga trước cách mạng

GV cần nhấn mạnh ý sau :

Cuộc khủng hoảng kinh tế 1900 – 1903 làm cho tình cảnh của công nhân và nhân dân lao động Nga thêm điều đúng. Nhà máy bị đóng cửa, số công nhân thất nghiệp ngày càng tăng. Ngày lao động của công nhân kéo dài 12 – 14 giờ nhưng tiền lương lại quá thấp, điều kiện làm việc và sinh hoạt tồi tệ. Đời sống của nông dân Nga cũng cơ cực không kém. Họ phải làm thuê cho địa chủ với thu nhập rẻ mạt... Do vậy, họ đều chán ghét chế độ Nga hoàng.

Để làm dịu bớt mâu thuẫn trong xã hội Nga và ngăn chặn một cuộc cách mạng xã hội có thể nổ ra, Chính phủ Nga hoàng đã gây ra cuộc chiến tranh Nga – Nhật. Sự thất bại về phía Nga trong cuộc chiến tranh này đã làm bộc lộ những yếu kém về kinh tế, quân sự và làm cho tình hình chính trị lâm vào khủng hoảng nghiêm trọng, đẩy nhanh những mâu thuẫn vốn có trong xã hội Nga lên đỉnh điểm.

Mục 2. Cách mạng bùng nổ

GV trình bày diễn biến như SGK đã nêu rồi phân tích thêm :

– Cách mạng 1905 – 1907 là cuộc cách mạng dân chủ tư sản lần thứ nhất ở Nga. Đây là cuộc cách mạng dân chủ tư sản kiểu mới (do giai cấp vô sản lãnh đạo với sự tham gia của đông đảo nhân dân lao động, giải quyết những nhiệm vụ của cuộc cách mạng dân chủ tư sản và đặt cơ sở cho việc chuyển sang cách mạng xã hội chủ nghĩa).

– Cách mạng 1905 – 1907 ở Nga đã giáng một đòn mạnh mẽ vào chế độ Nga hoàng, có ảnh hưởng đến phong trào đấu tranh đòi dân chủ ở các nước đế quốc và góp phần thức tỉnh nhân dân các nước phương Đông đấu tranh chống ách áp bức phong kiến, thực dân đầu thế kỉ XX.

3. Sơ kết bài

– Để củng cố, GV nhấn mạnh vai trò của Lê-nin trong cuộc đấu tranh chống chủ nghĩa cơ hội hội đầu thế kỉ XX và ý nghĩa của cuộc cách mạng 1905 – 1907 ở Nga.

– Bài tập về nhà, GV yêu cầu HS tìm đọc những tư liệu về cuộc đời hoạt động cách mạng của V.I. Lê-nin để thấy được những đóng góp to lớn của ông cho phong trào đấu tranh của giai cấp công nhân Nga và phong trào công nhân quốc tế đầu thế kỉ XX.

V - TÀI LIỆU THAM KHẢO

"... 7. Vì sao cách mệnh 1905 thua ?

1. Vì khi đầu tư bản muốn lợi dụng thợ thuyền đập đổ vua ; sau nó thấy thợ thuyền hăng hái quá, nó sợ đập vua rồi đập lại cả nó, cho nên nó phản thợ thuyền mà giúp cho vua.

2. Vì thợ thuyền với dân cày không nhất trí. Khi thợ thuyền nổi lên thì dân cày không theo ngay. Thợ thuyền thua rồi, dân cày mới nổi lên, để cho vua nó trị thợ thuyền rồi nó trở qua trị dân cày.

3. Thợ thuyền chưa có kinh nghiệm nhiều, và tổ chức chưa hoàn toàn.

4. Chưa vận động lính và súng ống khí giới của dân ít quá.

8. Cách mạng 1905 thất bại, thợ thuyền và Đảng có ngã lòng không ?

Không. Trải qua lần thất bại ấy, Đảng nghiên cứu lại, phê bình lại, sai lầm ở đâu, vì sao mà thất bại ? Biết rõ ràng những chỗ khuyết điểm mà sửa sang lại. Cũng như rèn một con dao, thử cắt mới biết chỗ nào sắc, chỗ nào cùn, sau cứ theo chỗ cùn mà mài con dao mới tốt.

Nhờ chuyển thất bại 1905, thợ thuyền mới hiểu rằng : một là phải tổ chức vững vàng, hai là phải liên lạc với dân cày, ba là phải vận động lính, bốn là không tin được tụi đế huê⁽¹⁾, năm là biết tư bản và vua cũng là một tụi, muốn đuổi vua thì phải đuổi cả tư bản.

Cách mạng 1905 thất bại làm gương cho cách mạng 1917 thành công".

(Theo : Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, Tập II, Sdd, tr. 276)

(1) Chỉ bọn cải lương, thoả hiệp.